

ÖNCELİĞİMİZ ENERJİDE MALİYETLERİ DÜŞÜRMEK

Hilmi GÜLER - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Elektrikteki kayıp kaçak oranları ile yapılan mücadele sonucunda, 2002 yılında yüzde 21 olan kayıp kaçak oranları yüzde 17'ye düşürülmüştür.

Kaçak elektrik kullanılmasının hırsızlıkla eşdeğer tutularak mahkemelerimiz tarafından kaçak elektrik kullananlara Türk Ceza Kanunu'nun 492/2. maddesinde geçen "Devlet Malına Hırsızlık" suçundan en az 3 yıl hapis cezası verilmeye başlanmıştır.

2003-2006 (Ekim) itibarıyla toplam 21 milyon abone taranmış, 1.03 milyon abone kaçak elektrikten yakalanarak, 237 bin abone savcılığa verilmiştir. Bunun neticesinde 1 milyon YTL tahakkuk yapılmış ve 331 milyon YTL tahsil edilmiştir.

Kasım 2002-Ekim 2006 döneminde elektrik enerjisi satış tarifelerinde herhangi bir artış yapılmamış bilakis sanayide kullanılan elektriğin fiyatı ortalama yüzde 6.5, konutlarda kullanılan elektriğin fiyatı ise ortalama yüzde 1.5 oranında indirilmiştir. Elektrik enerjisi satış fiyatlarındaki bu iyileştirmeler enflasyonun düşük çıkmasında ve ekonomik büyüme üzerinde önemli bir paya sahiptir. Yıllık enflasyon göz önüne alındığında elektrik fiyatlarındaki bu indirimlerin başta sanayicimiz olmak üzere tüm vatandaşlarımızın bütçesine olan olumlu etkisi çok ciddi boyutlara ulaşmakta ve sanayimizin rekabet

gücüne önemli katkılarda bulunmaktadır.

Uluslararası ve Bölgesel Girişimler

4 milyar dolarlık Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (BTC) projesi neredeyse sıfırdan (yüzde 2 gerçekleşme) alınıp tamamlanmıştır.

Diğer bir önemli gelişme ise, Kazak petrolünün BTC Ham Petrol Boru Hattı üzerinden Ceyhan'a taşınmasına ilişkin Hükümetlerarası Anlaşma'nın Kazak ve Azeri Devlet Başkanları arasında 16 Haziran 2006 tarihinde imzalanmış olmasıdır. Söz konusu anlaşma yılda 25 milyon ton Kazak petrolünün BTC Ham Petrol Boru Hattı üzerinden taşınmasını öngörmektedir.

BTC projesine paralel olarak, Hazar Bölgesi ülkelerinde üretilecek doğalgazın Türkiye'ye, buradan da diğer Avrupa ülkelerine taşınmasını öngören Hazar-Türkiye-Avrupa doğalgaz boru hattı projesi de doğu-batı enerji koridoru politikamızda önemli bir yer tutmaktadır. 2006 yılı sonu itibarı ile tamamlanması planlanan Azerbaycan-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı (Şah Deniz Projesi, Bakü-Tiflis-Erzurum) projesi; ülkemizin ihtiyaçlarının yanı sıra, Avrupa pazarına ülkemiz üzerinden gaz nakledilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığımızın Doğu-Batı Enerji Koridoru Politikaları kapsamında BOTAŞ çeşitli uluslararası projeler üzerinde çalışmaktadır. Bu çerçevede geliştirilen Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin ilk aşaması olan Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin 2007 yılı ortalarında tamamlanarak yılın ikinci yarısından itibaren Yunanistan'a doğalgaz nakline başlanması hedeflenmiştir.

Güney Avrupa Gaz Ringi Projesi'nin bir sonraki aşaması; Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru Hattı'nın, Adriyatik Denizi'nden geçecek bir hat ile İtalya'ya uzatılmasıdır. Yunanistan pazarı sonrasında inşa edilecek İtalya bağlantısı ile söz konusu hat üzerinden taşınacak toplam gaz miktarının yıllık yaklaşık 12 milyar metreküp seviyesine çıkarılması planlanmaktadır. Bu miktarın 3.6 milyar metreküpü Yunanistan'a, 8 milyar metreküpü ise İtalya'ya taşınacaktır.

Ayrıca, Hazar Bölgesi ve Ortadoğu doğalgaz rezervlerini talebi yoğun Avrupa pazarlarına ulaştırmayı öngören Türkiye-Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya

Doğalgaz Boru Hattı Projesi (Nabucco Projesi) üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir. Avrupa'ya açılan ikinci kapımız olma niteliğindeki bu güzergah Bulgaristan'dan başlayıp, Romanya, Macaristan güzergahını izleyerek Avusturya'ya ulaşacaktır. Türkiye sınırından Avusturya'daki bağlantı noktasına kadar toplam 3 bin 300 kilometre uzunluğunda olması öngörülen Nabucco Doğalgaz Boru Hattı, minimum 25, maksimum 31 milyar metreküplük yıllık taşıma kapasitesine sahip olacaktır. Toplam maliyeti 4.6-5.08 milyar Euro olan doğalgaz boru hattının 2012 yılında ilk kapasite ile devreye alınması planlanmaktadır.

Doğalgaz arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi amacıyla geliştirilen diğer projeler ise Mısır-Türkiye Doğalgaz Boru Hattı Projesi ve Irak-Türkiye Doğalgaz projeleridir.

Madencilikte Üretim ve İhracat Artışı Sağlandı

Maden Kanunu'nda değişiklik yapılarak sektörün ihtiyaç duyduğu tek bir mevzuat oluşumu sağlanmıştır. Kanun ile ürettiği madeni yurtiçinde ve kendi tesisinde işleyip ek katma değer sağlayanlardan Devlet Hakkı'nın yüzde 50 daha az alınması öngörülerek, sektörde cevher zenginleştirme ve nihai ürünlere yönelik yatırımlar teşvik edilmiştir. Bu kapsamda mermer, bor gibi önemli madenlerimizde hızlı ihracat artışları sağlanmıştır. 2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız, artarak devam etmiş ve 2004 yılında 1.2 milyar dolara, 2005 yılında da yine bir önceki yıla göre yüzde 26.3 artışla 1.5 milyar dolara yükselmiştir. 2006 yılı maden ihracatımız ise 7 Aralık 2006 tarihi itibarı ile bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 36.4 oranında artarak toplam 1.9 milyar dolara ulaşmıştır. 2006 yılı sonunda toplam maden ihracatının 2 milyar doları geçmesi beklenmektedir.

2006 yılı içerisinde 24 bin 831 adet sahanın ihale işlemleri başlatılmış, 8 Aralık 2006 tarihi itibarı ile 23 bin 707 adet sahanın ihalesi sonuçlandırılmış ve 20 milyon 991 bin 286,46 YTL ihale geliri elde edilmiştir. İhale işlemleri devam etmektedir.

1994-2004 yılları arasında ortalama 5 bin 528 adet maden ruhsatı müracaatı yapılırken, 2005 yılında 15 bin 149 adet maden ruhsatı müracaatı yapılmış olup, 2006 yılında ise (8 Aralık 2006 tarihi itibarı ile) 17 bin 102 adede ulaşmıştır.

Bir yandan kısıtlı kaynaklarla dev yatırımlar tamamlanmakta ve yeni yatırımlara başlanmakta, bir yandan da özel sektör yatırım payını artırma-ya yönelik tedbirler alınmaktadır.

Yaklaşık proje tutarı 2 milyar ABD Doları olan 4x360 Megavatlık Afşin Elbistan-B Termik Santrali'nde tesis faaliyetleri 2006 yılında tamamlanmıştır.

Yaklaşık proje tutarı 510 milyon ABD Doları olan 2x160 Megavatlık 18 Mart Çan Termik Santrali'nde tesis faaliyetleri 2006 Temmuz ayı itibarı ile tamamlanmıştır.

Afşin-Elbistan kömür havzasındaki "C" ve "D" kömür sahasından, termik santral kurmak ve işletmek üzere belli bir süre ile rodövans karşılığı kömür üretim hakkı verilmesi işi için ihaleye çıkmıştır. İhale ilanları Ağustos 2006'da Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu projenin tamamlanması ile her birinin kurulu gücü en az 1200 megavat olan 2 termik santral ülkemize kazandırılmış olacaktır.

Çöllolar Kömür Sahası'nın işletilmesi ile C ve D kömür sahaslarının santral kurmak üzere özel sektöre açılması işleri için bölgede yaklaşık 5 milyar ABD Doları tutarında bir yatırım yapılacaktır. Çöllolar, C ve D sahaslarının yapım aşamasında yaklaşık 15 bin kişi çalışacaktır. Bu üç projenin tamamlanmasını müteakip 8 bin 500 kişinin istihdam edilmesi beklenmektedir.

Santral kurulmak üzere rodövans ihaleleri yapılmaya başlanmıştır:

- *Bursa-Keles-Davutlar Sahası: Asgari 75 Megavat gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rodövans ihalesi sonuçlanmış olup, proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.*
- *Bolu-Göynük Sahası: Asgari 135 Megavat gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rodövans ihalesi sonuçlanmış olup, proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.*
- *Bingöl-Karlıova Sahası: Asgari 75 Megavat gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rodövans ihalesi 6 Haziran 2006 tarihinde yapılmış olup, katılım olmaması nedeni ile ihale iptal edilmiştir.*
- *Çankırı-Orta Sahası: Ruhsat devri ihalesine çıkarılan saha için yapılan ihale sonuçlanmıştır.*
- *Tekirdağ-Saray Sahası: Asgari 150 Megavat gücünde bir termik santral kurulması şartı ile çıkılmış olan rodövans ihalesi sonuçlanmış olup, proje devreye girince yaklaşık 500 kişiye iş imkanı sağlanacaktır.*

2006 yılında Eylül ayı itibarıyla 10 adet enerji iletim hattı ile 5 adet trafo merkezi tesisi tamamlanmıştır. Toplam 12 adet enerji iletim hattı tesisi ile 14 adet trafo merkezi tesisine devam edilmektedir.

Geçmiş 3 yılda (2000-2001-2002) DSİ tarafından 9 tesis tamamlanmış iken kısıtlı bütçe imkanlarına karşın 2003-2006 yıllarında tarafımızdan tamamlanarak hizmete açılan tesis sayısı 363'tür. Bu tesisler ile yaklaşık 10 milyar YTL'lik dev yatırım ülkemize kazandırılmıştır. Hizmete alınan bu tesisler ile;

- *4.5 milyon dekar arazi sulu tarıma kavuşturulmuştur.*
- *Su sıkıntısı çeken 25 şehrimizde yaşayan 10 milyon vatandaşıma*

kaliteli içme suyu temin edilmiştir.

- *Tamamlanan 8 hidroelektrik santral ile yılda 2.5 milyar kilovatsaat enerji üretilmektedir.*
- *Sel ve taşkın felaketlerinin önlenmesi amacıyla 148 adet taşkın koruma tesisi tamamlanarak hizmete alınmıştır.*

Üstelik bu yatırımlar uygulanan ekonomik programın gereği olarak azalan yatırım bütçesi imkanlarına rağmen gerçekleştirilmekte olup, geçmiş dönemlere kıyasla 11 kat daha fazla iş üretilmeye başlanmış, yatırımların 26 yıllık olan inşa süreleri özverili bir çalışma ortamı yaratılarak ve yönetsel faaliyetlerde etkinlik sağlayarak 14 yıla düşürülmüştür.

Tüm Türkiye'yi kapsayacak olan "Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA)" ile ilgili çalışmalar, Coğrafi Bilgi Sistemlerinden (GIS) ve uydu görüntülerinden de yararlanarak tamamlanmıştır. Rüzgar enerjisinden daha çok yararlanmayı sağlayacak teknik, ekonomik ve piyasa mekanizmalarına ilişkin çözümlerin yer alacağı "Rüzgar Enerjisi Strateji Planı" tüm paydaşların katılımı ile 2006 yılında başlatılmış olup, 2007 yılının ilk çeyreğinde yayınlanacaktır.

Boşa akan küçük su kaynaklarını değerlendirmek amacıyla, mikro ve mini türbin konusunda Ar-Ge çalışmalarına başlanmış ve 7 adet değişik tipte ve güçte türbinlerin tasarım ve imalatı tamamlanmıştır.

2006 yılında Kasım ayı sonu itibarıyla MTA'nın kendi makine parkı ve elemanlarıyla 130 bin metre ve ihale yoluyla üçüncü şahıslara yaptırdığı sondaj miktarı 9 bin metredir.

Yerli kaynakların kullanılması ve dışa bağımlılığın azaltılması politikası doğrultusunda, MTA 2005-2006 yılları arasında 800 milyon ton görünür ve 600 milyon ton mümkün+potansiyel kömür rezervi tespit edilmiştir.

Yurtiçinde petrol-doğalgaz arama yatırımlarına büyük önem verilmiş ve önu açılmıştır. Bu kapsamda TPAO,

Güneydoğu Anadolu ve Trakya Bölgesi'nin yanında özellikle deniz alanlarında da arama yatırımlarını yoğunlaştırmıştır. Yıllardır, yıllık 50 milyon dolar civarında olan yatırım bütçesi, 2004 yılından 2006 yılına kadar sırasıyla 147 milyon dolar, 210 milyon dolar, 317 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve 2007 yılında 368 milyon dolar ödenek tahsis edilmiştir. 2007 yılı ödenek tahsisi de dikkate alındığında toplam 2004 yılından itibaren toplam yaklaşık 1.04 milyar dolar mertebesinde bir yatırım gerçekleşmesine ulaşılmış olacaktır. Bu sayede petrol ve doğalgaz aramacılığına büyük imkanlar sağlanmıştır. Bu çalışmalarımız meyvelerini vermeye başlamıştır.

TPAO tarihi üretim rakamını yakaladı; 2006 yılı itibarı ile sadece Azerbaycan ve Kazakistan'dan yaptığı ham petrol üretimi, yurtiçi üretimini yakalamış ve aşmıştır. Yurtiçi-yurtdışı toplam üretimi günde 70 bin varil petrol eşdeğeri ile TPAO tarihi rekorunu yakalamıştır. Bu değer hükümetimizin iktidara geldiği 2002 yılına göre günde 20 bin varilin üzerinde bir üretim artışını ifade etmektedir.

BOTAŞ tarafından, ithal edilen doğalgazın tüketim noktalarına ulaştırılması ve doğalgazın ülke sathında yaygınlaştırılması için 2002-2006

yılları arasında 5 bin 409 kilometre uzunluğunda 36 adet yeni hat inşa edilmiştir. Halihazırda, 33 adet proje, 40 şantiye, 2 bin 700 iş makinesi ve 3 bin 500 kalifiye personel ile çalışmalar tüm hızıyla devam etmekte olup, 2002 yılına kadar gaz arzı sağlanan il sayısı 9 iken, 2006 yılı itibarıyla; Konya, Kayseri, Çorum, Erzurum, Kütahya, Uşak, Sivas, Samsun, Kırıkkale, Kırşehir, Aksaray, Balıkesir, Düzce, Yalova, Malatya, Bilecik, Manisa, İzmir illerimizde konut ve sanayide, Karaman, Niğde, Gaziantep, Denizli, Mersin, Adana, Yozgat, Antalya, Burdur, Isparta, Afyon, Osmaniye, Kahramanmaraş, Kars, Ağrı, Adıyaman, Bayburt ve Kırklareli illerimizde sanayi müşterilerine doğalgaz ulaştırılmış olup, toplam 34 ile daha doğalgaz arzı sağlanmasıyla bu sayı 43'e ulaşmıştır.

Eti Maden İşletmeleri 2005 yılı itibarıyla dünya bor pazarında 1. sırada yer almakta olup, sektörün lideri konumuna yükselmiştir.

2005 yılına gelindiğinde, Eti Maden İşletmeleri'nin rafine bor ürünleri üretim kapasitesi yıllık 831 bin ton değerine ulaşmış olmakla birlikte mevcut üretim kapasitesinin üzerine çıkılarak 923 bin ton rafine bor ürünleri üretimi gerçekleştirilmiştir. Bu değer 2002 yılına göre yüzde 112'lik bir artış ifade etmektedir.

Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak yoksul ailelere kömür yardımı yapılmaktadır.

Bugüne kadar bütün illerin kömür talebi tamamen karşılanmış olup, ihtiyaç sahibi ailelere, hiç bir bedel alınmadan kömürleri torbalanmış olarak evlerine teslim edilmiş ve bu kapsamda dağıtılan kömür miktarı ise toplam 4.2 milyon ton olmuştur. Yılsonu itibarıyla toplam 4.3 milyon tona ulaşmış olacaktır. 2005-2006 kış sezonu için 1319 bin ton kömürün sevkiyat ve teslimatı gerçekleştirilmiştir. 2006-2007 kış sezonunda, 7 Aralık 2006 tarihi itibarıyla 1 milyon 143 bin 427 ton kömürün teslimatı gerçekleştirilmiştir. ■

2003-2006 (Ekim) itibarıyla 1.03 milyon abone kaçak elektrik kullanımından yakalanarak, 237 bin abone savcılığa verilmiştir. 1 milyon YTL tahakkuk ettirilmiş, bunun 331 milyon YTL'si tahsil edilmiştir.